

Sammanställning av samråd och utställning Renhållningsordning för Hultsfred och Högsby kommuner

Allmänt

Östra Smålands Kommunalteknikförbund (ÖSK), Hultsfreds kommun och Högsby kommun har under 2012-2014 tagit fram förslag till ny renhållningsordning. Renhållningsordningen innehåller föreskrifter om hantering av avfall i respektive kommun och en gemensam avfallsplan. De båda förslagen till föreskrifter är innehållsmässigt i stort sett identiska, vilket varit ett av målen vid framtagandet av förslagen.

Samrådsförfarande

Organisation

Upprättandet av avfallsplanen och föreskrifterna har genomförts i nära samarbete mellan ÖSK, Hultsfreds, Högsby och Vimmerby kommuner samt Vimmerby Energi & Miljö AB (VEMAB).

Avfallsplanen och föreskrifterna har tagits fram av en brett sammansatt projektorganisation. Följande personer har medverkat i projektet:

Styrgrupp:

Lars Rosander, Kommunstyrelsen Hultsfred
Mattias Wärnsberg, Kommunstyrelsen Hultsfred
Ingemar Svanström, Kommunstyrelsen Högsby
Jonas Erlandsson, Kommunstyrelsen Högsby
Lennart Davidsson, Miljö- och byggnadsnämnden Hultsfred Vimmerby
Sven-Bertil Olsson, Myndighetsnämnden Högsby kommun
Åke Nilsson, ÖSK:s direktion
Roland Waern, ÖSK:s direktion
Gunilla Schollin Borg, ÖSK:s direktion
Kenneth Björklund, fd Teknik- och servicenämnden Vimmerby
Ingela Nilsson Nachtweij, Kommunstyrelsen Vimmerby fram till 2014-01-31
Göran Gustafsson, Kommunstyrelsen Vimmerby från 2014-02-01
Lars-Inge Green, Miljö- och byggnadsnämnden Hultsfred Vimmerby
Bo Svensson, Miljö- och byggnadsnämnden Hultsfred Vimmerby
Kenneth Karlsson, Styrelsen Vimmerby Energi & Miljö AB

Arbetsgrupp:

Elin Svensson, ÖSK, sammankallande

Lars Lundgren, ÖSK

Jens Karlsson, ÖSK

Maria Vrethammar, Miljö- och byggnadsförvaltningen, miljö Hultsfred-Vimmerby

Daniel Johansson, Miljö- och byggnadsförvaltningen, miljö Hultsfred-Vimmerby

Anders Ivansson, Miljö- och bygglovkontoret, miljö Högsby

Sara Dolk, Miljö- och byggnadsförvaltningen, plan Hultsfred-Vimmerby

Jonas T Sandelius / Johnny Andersson, plan, Högsby

Daniel Johansson, VEMAB

Emma Jonsson, VEMAB

Stefan Larsson, VEMAB

Samråd i referensgrupper:

Under hösten 2012 bjöds olika kommunala förvaltningar och bolag samt en mängd olika externa intresseorganisationer in att delta i referensgrupper för framtagandet av en ny avfallsplan. I oktober hölls möten vid tre tillfällen med totalt 60 deltagare. Deltagarna fick en bred information om avfallsplanering, nationella mål och föreslagna målområden i kommunerna. I mindre grupper diskuterades sedan följande frågor:

- Hur ser du och din organisation på kommunernas idéer?
- Vilka förbättringsområden och behov finns ur ert perspektiv?
- Hur kan ni bidra?

Resultatet från gruppdiskussionerna sammanställdes och har använts som ett underlag i det fortsatta arbetet. Deltagarna fick även möjlighet att anmäla sig till mindre grupper indelade i olika områden, t.ex. insamlingssystemet, matsvinn i skolor, kommunala verksamheter och återanvändning. Dessa grupper träffades vid flera tillfällen under 2013 för fortsatt diskussion inom respektive område.

I juni 2014 bjöds kommunala förvaltningar och bolag samt externa intresseorganisationer in till två seminarium där det framtagna förslaget till avfallsplan presenterades och deltagarna gavs möjlighet att ställa frågor och framföra synpunkter. Dessa dokumenterades i minnesanteckningar och kommenteras nedan. Deltagarna uppmanades även att lämna in eventuella synpunkter skriftligt inom ramen för samrådet och utställningen av renhållningsordningen.

Arbetsgruppen har utöver detta vid ett flertal tillfällen träffat olika kommunala förvaltningar och nämnder samt externa intressenter för att informera om avfallsplanen och gemensamt ta fram mål i inom de olika verksamheterna.

Enkät till allmänheten:

I januari 2013 skickades en enkät ut till 500 slumpmässigt utvalda invånare i Hultsfreds och Högsby kommuner. Enkäten innehöll 22 frågor om hur invånarna upplever att avfallshanteringen fungerar och hur man vill att den ska se ut i framtiden. Svarsfrekvensen blev 62 %. Resultatet av enkäten har använts vid framtagandet av mål och åtgärder i avfallsplanen.

Skriftligt samråd

Förslaget till renhållningsordning skickades i juni 2014 ut på remiss till olika delar av den kommunala organisationen, Länsstyrelsen, Landstinget, mottagare av avfall, Förpacknings- och Tidningsinsamlingen och olika intresseorganisationer som inbjöds att lämna synpunkter på förslaget senast den 31 augusti. Samtidigt inbjöds till två seminarium (se under referensgrupper ovan).

Utställning för granskning

Parallellt med samrådsprocessen ovan har förslaget till renhållningsordning inklusive avfallsplan ställts ut för granskning av allmänheten under perioden 16 juni till 31 augusti 2014. Den fanns då tillgänglig på kommunernas och ÖSK:s hemsidor, i kommunhusens receptioner samt på biblioteken i Hultsfred, Högsby och Virserum. Annons om utställningen publicerades i Oskarshamns-Tidningen, Nyheterna och Vimmerby Tidning.

Inkomna synpunkter

Synpunkter på avfallsplan

Mål och åtgärder

Åtgärd 1.3 – Ta fram ett fungerande system för att rapportera planerad frånvaro till kostenheten

Synpunkter har framförts att detta borde vara självklart redan idag och inte skulle behöva tas upp i avfallsplanen. Liknande synpunkter framfördes av barn- och utbildningsförvaltningarna i samband med att förslaget togs fram.

Verkligheten är dock enligt kostenheten den att detta inte fungerar idag, varför vi enades om att åtgärden ska stå med i avfallsplanen.

Åtgärd 2.3 - Kommunala verksamheter ska bli bättre på att återanvända egna/varandras saker.

I avfallsplanens åtgärdsprogram (bilaga 1 till avfallsplanen) anges att varje verksamhet ska utse någon som ansvarar för att strukturera sina lagrade möbler och annan utrustning samt innan varje inköp kontrollera om behovet kan tillgodoses via det som finns i lagret. Vid seminariet den 25 juni framfördes att någon borde samordna detta mellan de olika verksamheterna, exempelvis Serviceenheten i Hultsfreds kommun och vaktmästarna i Högsby kommun.

Att samordna alla kommunala verksamheter i detta avseende bedöms dock vara ett alltför omfattande uppdrag för att lägga på en enskild funktion. Däremot bör en samordning där varje förvaltning utser en ansvarig samordnare vara möjlig. Denne samordnare har då i uppdrag att hålla en aktuell lista över lagrade möbler och annan utrustning. De olika förvaltningarnas listor kan lämpligen publiceras på intranätet så att man där kan kontrollera om det man söker finns att tillgå på någon annan förvaltning än den egna. För att förtydliga ansvaret har formuleringen ändrats till "Respektive förvaltningschef / VD utser en ansvarig".

Mål 13 - Det insamlade matavfallet ska så lokalt som möjligt rötas till fordonsgas och rötresten ska spridas på produktiv jord- eller skogsbruksmark för att utnyttja växtnäringen.

Vid seminariet den 25 juni ifrågasattes skrivningen "fordonsgas" och att det istället borde stå "biogas" för att vi inte ska tvingas in i en viss teknik. Ett alternativ till fordonsgas är att göra fjärrvärme och el av biogasen och sedan köra bilarna på el. Andra har å andra sidan framfört att det är bra att vi definierat användningen som fordonsgas.

Syftet med målformuleringen är att energiinnehållet i matavfallet ska användas för drift av fordon. Vid användning i form av fordonsgas får man en tydligare styrning mot detta användningsområde än vad som annars blir fallet och biogasen ersätter användning av fossila drivmedel. Vid användning av biogasen för produktion av fjärrvärme och el i ett kraftvärmeverk kan vi heller inte säkerställa att gasen till 100 % ersätter fossila bränslen, eftersom Sveriges värmeverk idag ofta eldas med biobränslen. Målet får därför stå kvar oförändrat.

Åtgärd 9-16.1 - Införa fastighetsnära hämtning av utsorterat matavfall, förpackningar och tidningar i kommunerna succesivt med start 2015.

En person ur allmänheten har skickat in en synpunkt och undrat om kommunerna missbrukar sina befogenheter när vi låter medborgare lämna synpunkter på renhållningsordningen efter att beslut om det nya insamlingssystemet redan är fattat. Personen ifrågasätter att man ska behöva två flerfackskärl i ett hushåll som idag inte kan fylla ett 120-liters kärl. Personen framhåller privat kompostering som ett bra alternativ för matavfall och att vi bör påverka industrin för att minska förpackningsmängderna. Liknande synpunkter har framförts vid många av de tillfällen när vi visat upp flerfackskärnen på mässor, möten och liknande.

Beslut om att införa det nya insamlingssystemet togs av resp kommunfullmäktige under år 2013. Processen med att ta fram avfallsplanen var då i gång, men långt ifrån att ha något dokument framme som kunde ställas ut för granskning. Kommunernas beslut föregicks av en utredning där olika insamlingssystem beskrevs, jämfördes och värderades mot varandra. Det genomfördes studiebesök i andra kommuner, plockanalyser av avfall, enkäter till kommuninvånare, diskussioner i referensgrupper och mycket annat för att ta fram ett bra beslutsunderlag. Många invånare framförde även synpunkter till tjänstemän och politiker vid möten, direktkontakter och via media. Alla de synpunkter som framförs i inlägget ovan var uppe för diskussion i samband med utredningen och debatten i samband med fullmäktiges beslut. Besluten fattades i demokratisk ordning efter en sammanvägning av för- och nackdelar med de olika alternativen. Av föreskrifternas bilaga 1 framgår att alternativ till flerfackskärnen kommer att finnas.

Avfallsplanen och föreskrifterna ansluter till kommunernas beslut om nytt insamlingssystem, men innehåller även en lång rad andra mål, åtgärder med mera inom ett antal olika målområden, med syftet att skapa förutsättningar för en kontinuerlig avfallsplaneringsprocess och fortsatt arbete i riktning mot en hållbar utveckling.

Synpunkten ovan ger inte anledning till några förändringar i avfallsplanen eller föreskrifterna.

Åtgärd 9-16.2 – Stor informationskampanj om källsortering i samband med införandet av ett nytt insamlingssystem (med flera åtgärder som berör flerfamiljshus)

Vid möte den 20 augusti med organisationen Fastighetsägarna samt representanter för ett antal ägare av flerfamiljshus framförde fastighetsägarna synpunkter gällande hur hyresgäster kommer informeras om förändringar. Viktigt

att kommunerna är avsändare för informationen och att kommunerna på olika sätt stöttar fastighetsägarna i kommunikationen till sina hyresgäster.

Synpunkterna bedöms viktiga att ta till sig och ett bra samarbete med fastighetsägare kommer att behövas för att uppnå flera av avfallsplanens mål och åtgärder. Någon ändrad formulering i avfallsplanen bedöms inte behövas för att uppnå detta.

Mål 19 - År 2018 källsorteras avfall i samtliga förpackningsfraktioner, matavfall och farligt avfall på alla kommunala förvaltningar och bolag.

Åtgärd 19.1 - Ordna utrymmen i och utanför kommunens fastigheter för sortering (ÖSK)

Åtgärd 19.2 - Ordna behållare för källsortering inne i kommunens fastigheter. (Hultsfred: Resp verksamhet i samråd med vaktmästeri och lokalvård, Högsby: Resp verksamhet, ex via verksamhetsvaktmästare eller lokalvård)

Åtgärd 19.3 - Sköta tömning av behållarna inomhus (Hultsfred: Lokalvård, Högsby: Resp verksamhet, ex via verksamhetsvaktmästare eller lokalvård)

Åtgärd 19.2 och 19.3 diskuterades mycket vid seminariet den 25 juni. Ansvarsfördelningen för dessa åtgärder har tagits fram efter långa diskussioner med de berörda parterna. Jens Karlsson (ÖSK), Karin Anemyr (serviceenheten Hultsfred) m fl menade nu att det borde fastställas ett tydligt ansvar för behållare och annan utrustning för källsortering inne i kommunens/bolagens lokaler istället för att respektive verksamhet ska ha det ansvaret. ÖSK/VEMAB sade sig tillsammans med fastighetsavdelningarna kunna ta fram en "lista" över ett produktutbud som verksamheterna har att välja utifrån. Karin Anemyr (serviceenheten Hultsfred) m fl tyckte att detta borde skrivas tydligare i avfallsplanen. Framförde även en risk att det kan bli behållare som är svåra för lokalvården att tömma om verksamheterna får välja själva. Charlotte Risberg (serviceenheten Hultsfred) framförde att lokalvården inte kan sköta insamlingen av kontorspapper, det måste verksamheterna göra precis som idag. Serviceenheten har därefter framfört en skriftlig synpunkt att ordet "Lokalvård" ska ändras till "Serviceenheten".

Även miljö- och byggnadsnämnden i Hultsfred har i sitt yttrande tagit upp åtgärd 19.2 och vill att ansvarsfrågan förtydligas. Vem inom verksamheten har ansvaret? Nämnden/högste chef/avdelningschef?

Barn- och utbildningsnämnden i Hultsfred har i sitt yttrande föreslagit följande förtydligande: ”Det är viktigt att samordna inköp och utbud gällande behållare. Det ska göras så enkelt som möjligt för varje beställare och användare genom tydlig styrning. Ett antal behållare bör tas fram som valbara för att kunna anpassa till verksamhetens storlek och behov.”

För att förtydliga ansvaret har åtgärd 19.2 delats upp i två delåtgärder:

19.2 – Ta fram ett urval av behållare för källsortering som är valbara för respektive verksamhet. Ansvar: ÖSK i samråd med Serviceenheten.

19.3 – Beställa och placera ut behållare för källsortering inne i respektive verksamhet. Ansvar: Hultsfred Serviceenheten i samråd med resp verksamhet (på verksamhetens bekostnad). Ansvar Högsby Resp verksamhet, ex via verksamhetsvaktmästare eller lokalvård.

När det gäller insamling av kontorspapper finns det i de flesta fall idag fungerande lösningar där verksamheterna själva tömmer sin pappersinsamling, vilket det inte bedöms finnas någon anledning att ändra på. Eftersom det fungerar så redan idag bedöms det inte behövas tas upp särskilt i avfallsplanen.

Uppföljning av avfallsplanen

Uppföljning av avfallsplanens mål är en viktig faktor för att målen ska nås. I planen uppges att uppföljningen kommer att samordnas av ÖSK. Resultatet kommer att rapporteras till kommunstyrelsen och ÖSK:s direktion. Avstämning görs i april varje år och behov av nya åtgärder ses över och upprättas vid behov. Många mål är satta till 2018 och därefter görs en större utvärdering. Efter utvärderingen kommer nya mål och åtgärder för respektive målområde beslutas för resterande del av planperioden.

Barn- och utbildningsnämnden har föreslagit att resultatet av uppföljningen ska rapporteras till kommunfullmäktige i april varje år.

Formuleringen har ändrats så att det tydliggörs att den större utvärderingen efter 2018 rapporteras till kommunfullmäktige som beslutar om uppdaterade mål, åtgärder m.m. Övriga årliga uppföljningar rapporteras till kommunfullmäktige om kommunstyrelsen bedömer detta som lämpligt.

Bilaga 3 till avfallsplan – Anläggningar för återvinning eller bortskaffning av avfall

Länsstyrelsen i Kalmar har lämnat ett yttrande och konstaterar att deras databas över anläggningar är i behov av uppdatering. Eventuellt saknas vissa anläggningar. Länsstyrelsen önskar gärna reda ut dessa frågetecken tillsammans med kommunen.

Avfallsplanen har uppdaterats med de anläggningar som finns i länsstyrelsens databas och är aktiva men saknats i avfallsplanen. I de fall där uppgifter saknas i länsstyrelsens databas eller frågetecken finns om fastighetsbeteckning etcetera som inte påverkar innehållet i avfallsplanen får länsstyrelsen reda ut dessa med hjälp av kommunernas miljö- och byggnadsförvaltning/miljö- och bygglovkontor.

Bilaga 4 till avfallsplan – Nedlagda deponier

Länsstyrelsen i Kalmar har lämnat ett yttrande och framför att de deponier som finns med i avfallsplanen och den nationella databasen för potentiellt förorenade områden skiljer sig en del åt.

Avfallsplanen har uppdaterats med de deponier som finns i länsstyrelsens databas men saknats i avfallsplanen. I de fall där uppgifter saknas i länsstyrelsens databas eller frågetecken finns om fastighetsbeteckning etcetera som inte påverkar innehållet i avfallsplanen får länsstyrelsen reda ut dessa med hjälp av kommunernas miljökontor.

Synpunkter på föreskrifter

§ 21 /---/ Entreprenören har på uppdrag av ÖSK rätt att återlämna vattenfasen i slamavskiljare efter verkställd slamtömning./---/

Myndighetsnämnden i Högsby kommun har lämnat följande synpunkt: ”innan beslut tas om att återlämna vattenfasen i slamavskiljaren vid tömning av enskilda avloppsanläggningar ska olika metoder för avvattnings utvärderas och samråd ske med myndighetsnämnden.”

Synpunkten tillgodoses genom att dels göra ett tillägg i texten i föreskrifterna enligt följande:

§ 21 /---/ Entreprenören har på uppdrag av ÖSK, och efter samråd med myndighetsnämnden, rätt att återlämna vattenfasen i slamavskiljare efter verkställd slamtömning./---/

Dessutom görs ett tillägg i avfallsplanen, under mål 4:

Mål 4 - Senast 2018 sker slamtömning på så sätt att vattenfasen återförs till slamavskiljaren.

Ny åtgärd 4.1 – Utvärdera olika metoder för slamtömning och avvattning (ÖSK i samråd med MoB)

Åtgärd 4.2 - Villkor ställs om detta i kommande upphandlingar. (ÖSK)

Åtgärd 4.3 - De som utför slamtömningen utbildas i tekniken. (ÖSK)

Ovanstående ändringar införs i föreskrifterna för både Hultsfreds och Högsby kommun, samt i den gemensamma avfallsplanen.

§ 27 Torrt trädgårdsavfall som inte kan utnyttjas för kompostering får eldas endast om det kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön och att det i övrigt inte strider mot författning. Eldning av trädgårdsavfall är inte tillåten i områden som omfattas detaljplan eller fördjupad översiktsplan.

Föreskrifter om förbud mot eldning, helt eller delvis, till skydd för människohälsa och miljön utfärdade med stöd av förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor eller annan författning samt brandriskvarning måste beaktas.

Flera har haft synpunkter på denna bestämmelse.

Miljö- och byggnadsnämnden i Hultsfred anser att följande lydelse av första stycket känns mer logisk:

”Eldning av trädgårdsavfall är inte tillåten i områden som omfattas detaljplan eller fördjupad översiktsplan. Torrt trädgårdsavfall som inte kan utnyttjas för kompostering får eldas endast om det kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön och att det i övrigt inte strider mot författning.”

Kommunstyrelsen i Högsby kommun har å andra sidan yrkat på att meningen ”Eldning av trädgårdsavfall är inte tillåten i områden som omfattas detaljplan eller fördjupad översiktsplan” ska tas bort helt.

Synpunkterna har tillgodosetts genom att ordningsföljden i stycket ändrats i Hultsfreds kommuns föreskrifter och meningen har tagits bort i Högsby kommuns föreskrifter.

Latrin

§ 40 Eget omhändertagande av latrin i förmultningsanläggning och/eller kompost på den egna fastigheten kan medges om det kan ske på sådant sätt att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår. Anmälan om omhändertagande av latrin i en egen anläggning skall innehålla en detaljerad beskrivning av anläggningen och uppgifter om de beräknade avfallsmängderna. Anmälan till myndighetsnämnden ska göras enligt §§ 30 och 31 ovan.

Myndighetsnämnden i Högsby kommun har lämnat följande synpunkt: ”Eget omhändertagande av latrin ska föregås av en ansökan inte en anmälan.”

Paragrafen har ändrats och fått följande lydelse:

§ 40 Eget omhändertagande av latrin i förmultningsanläggning och/eller kompost på den egna fastigheten kan *efter ansökan* medges om det kan ske på sådant sätt att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår. *Ansökan* om omhändertagande av latrin i en egen anläggning skall innehålla en detaljerad beskrivning av anläggningen och uppgifter om de beräknade avfallsmängderna. *Ansökan* till myndighetsnämnden ska göras enligt §§ 30 och 31 ovan.

Motsvarande ändring görs även i föreskrifterna för Hultsfreds kommun.

Bilaga 2 – Sorteringsbilaga för verksamhetsavfall

Myndighetsnämnden i Högsby har lämnat följande synpunkt: Farligt avfall exemplen bör kompletteras med avfallsslag asbest.

Bilagan har kompletterats enligt myndighetsnämndens önskemål.

Myndighetsnämnden har även noterat att avfallsplanen för Högsbys del bör rättas till miljö- och bygglovkontoret. Rättelse har skett där så är tillämpligt.

Allmänna synpunkter

Förutom de specifika synpunkter som redovisats ovan har följande allmänna synpunkter lämnats i olika yttranden.

Kommunstyrelsen i Högsby ställer sig positiv till upprättat förslag. Miljö- och byggnadsnämnden i Hultsfred tycker generellt att förslagen är bra. Myndighetsnämnden i Högsby anser att avfallsplanen är ett väl genomarbetat dokument som beskriver kommunens målsättning och syfte med framtidens avfallshantering. Nämnden har inga erinringar mot förslaget till avfallsplan. Socialnämnden i Hultsfreds kommun har via sitt arbetsutskott beslutat avstå från att yttra sig.

Emådalens Naturskyddsförening tycker förslaget till ny renhållningsordning är bra! Särskilt att man vill ta tillvara matavfall på ett bra sätt och försöka skapa platser för återbruk där invånarna kan lämna och ta saker sinsemellan. De vill också gärna trycka på vikten av att åtgärda och kontrollera gamla tippar, särskilt de som ligger i anslutning till vatten.

Övriga ändringar i samband med samrådet

Under samrådsprocessen har arbetsgruppen förutom ovanstående ändringar även gjort vissa redaktionella ändringar och förtydliganden i renhållningsordningen, bland annat i bilaga 7 – Miljökonsekvensbeskrivning.

Bilagor: Inkomna yttranden samt minnesanteckningar från två seminarium 2014-06-25 och möte med fastighetsägare 2014-08-20.